

**PŘEKLADATELSTVÍ A
PŘEKLADATELÉ
2023**

TEMATICKÉ OKRUHY

- Překlady: dějiny, historické okolnosti
- Překladatel: role napříč dějinami
- Čtenář: čtenářská konkretizace
- Recepce: různost forem
- Dějiny kultury
- Vzájemný vliv, výměna kulturních hodnot
- Transfer
- Transmission

LITERÁRNÍ ZDROJE - OBECNĚ

- LEVÝ, Jiří. *Umění překladu.*
- ECO, Umberto. *Lector i fabula : Role čtenáře aneb Interpretální kooperace v narativních textech.*
- KNITTLOVÁ Dagmar a kol. *Překlad a překládání.*
- FIŠER, Zbyněk. *Překlad jako kreativní proces : Teorie a praxe funkcionalistického překládání.*

LITERÁRNÍ ZDROJE - SKANDINÁVIE

- ŽITNÝ, Milan. *Severské literatúry v slovenskej kultúre*. Bratislava : SAV, SAP 2012, 248 s.
- ŽITNÝ, Milan. *Súradnice severských literatúr : konštituovanie severských literatúr, ich medziliterárne súvislosti a slovenská recepcia*. Bratislava: SAV, SAP 2013, 264 s.
- VIMR, Ondřej. *Historie překladatele : Cesty skandinávských literatur do češtiny (1890 – 1950)*. Příbram : Pistorius & Olšanská 2014, 208 s.

PATRON PŘEKLADATELŮ

- Jeroným – Hieronymus

- VULGATA

- R. 382

- „Non verbum e verbo sed sensum exprimere de sensu“

Ne slovo za slovo, ale význam za význam.

WULFILA (311 – 383)

- Biskup východořímské říše
- 40 let překladu Nového zákona z řečtiny
- Jazyk: GÓTŠTINA
- Rozvoj jazyka, který vymřel

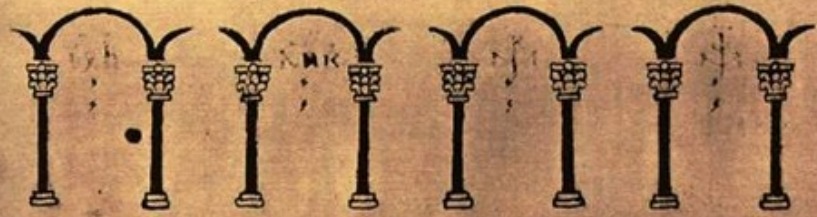
Codex Argenteus (neboli „*Stříbrná Bible*“) je ruční přepis ze 6. století, který obsahuje gótský překlad Bible biskupa Wulfily ze 4. století. Z původních 336 listů se podařilo zrestaurovat 188. Obsahem těchto listů je překlad významné části čtyř evangelií. Část tohoto materiálu je vystavena v knihovně Carolina Rediviva, v Uppsale ve Švédsku.

Tento spis byl psán gótským písmem, které vzniklo za účelem sepsání Wulfilova překladu. Toto písmo je známo především díky tomuto spisu. Stříbrná bible byla součástí sbírek českého krále Rudolfa II. Habsburského, odkud byla ukradena švédskými vojsky při dobývání Prahy v posledních dnech třicetileté války.

ΠΚΑΠΕΤΗΣΟΣΤΑΛΕΙΑΜΙΑΝΠΚ
 ΚΕΙΣΙΦ· ΑΕΤΚΑΔΠΙΜΙΣΚΕΣΙΔΑ
 ΥΑΦΠΗΚΙΜΑΠΗΑΦΗΑΝΑΣΕΣΑΙΣ·
 ΣΑΕΙΑΜΙΣΤΕΙΦΜΙΚΝΙΡΑΓΓΙΦΙΝ
 ΚΙΩΙΖΑΚΗΑΒΑΙΦΑΠΗΑΦΑΙΒΑ
 ΝΑΙΣ· ΦΑΝΗΗΕΦΗΝΔΠΗΜΚ
 ΦΑΙΡΑΚΕΙΣΑΙΕΙΣ· ΦΗΒΙΦΟΥΣΙΑ
 ΒΑΝΥΕΙΤΥΧΔΕΙΣ· ΣΧΥΕΙΤΥΧΙ
 → ΦΑΦΕΙΝΑΝΙΣΤΣΙΝΓΕΙΝΑ
 ΑΜΔΗΧΕΙΣΓΑΗΥΑΦΑΠΗ· ΓΑΗΓΑ
 ΒΑΠΚΥΕΙΤΥΧΔΓΑΒΗΜΙΚΣΙΑΒΑΝ
 ΣΙΝΓΑΙΣΤΣΧΥΕΙΤΥΧΔΙΦΑΜΕΙΝΑ·
 ΠΗΤΕΡΑΙΤΟΑΦΚΧΑΗΓΑΗΘΑΦ
 ΓΑΛΕΙΦΑ· ΙΦΟΥΣΝΙΥΙΤΗΦΟΑΦΚΧ
 ΟΙΜΑ· ΑΙΦΦΑΠΘΑΦΤΑΕΙΦΑ· ΟΠΣ
 ΒΙΛΕΙΚΑΣΤΧΕΙΦΙΦΙΚΝΙΣΤΧΔΑ
 ΑΜΝΧΘΗΝ· ΑΦΦΑΗΓΑΒΑΙΣΤΧ
 ΟΑΙΚ· ΣΤΑΠΑΜΕΙΝΑΣΙΝΓΕΙΝΑ
 ΙΣΤ· ΠΗΤΕΜΙΝΣΗΠΗΑΚΙΚΓΑΗ
 ΣΑΕΙΣΡΗΔΙΔΑΠΗΚΑΤΡΑ· ΟΑΠΦΑ

Ca 8 Joh
 Hecru ergo Je
 sus loquens
 est eis dicens
 Ego sum lux
 mundi. Quod
 hec precedit
 initium capitis,
 omissum est
 vti et illud
 procedens. Et
 profectus est
 unusquisq; in
 domum suam

KYRILLOS – CYRIL (827 – 869)

- Bibel: Slavisk, kirkeslavisk (staroslověnština)

О́че на́шъ, и́же еси́ на́ всѣхъ, да́ ститса
има́ твоѣ, да́ прїидеть цѣрствїе твоѣ, да
будеть во́ла твоѣ, ꙗко́ на́ вси́ и́ на землїи,
хлѣбъ на́шъ насущныи, да́ждь на́мъ днѣсь
и́ остави́ на́мъ долги́ наша, ꙗкоже́ и́ мы
оставля́емъ должникѣмъ на́шимъ, и́ не
введи́ насъ во́ иску́шенїе, но́ избави́ насъ
ѿ лука́ваго. ꙗко́ твоѣ естѣ цѣрствїе́ и́ сила́ и
слава, о́ца и́ сна́ свѣтаго́ дѹха́ ныне́ и́ прїсно́
и́ во вѣки́ вѣковъ. а́минь.

ETIENNE DOLET (1509 – 1546)

- Upálen, protože obviněn z nepřesného, mylného překladu Platónova textu. Překlad vyzníval jako popírání nesmrtelnosti duše

JOHN WYCLIFFE (1330 – 1384)

- Kritik církve, Zakladatel anglické prózy
- Předchůdce protestantské reformace
- Jeroným Pražský

WILLIAM TYNDALE (1494 – 1536)

- Starý zákon z hebrejštiny – veřejně spálený 1526
- NT 1526 : základ pro King James Bible (1611)
- Překlad ne Vulgaty, ale řeckých a hebrejských originálů!
- Popraven jako heretik

A. F. TYTLER: THE PRINCIPLES OF TRANSLATION

- 1/ That the translation should give a complete transcript of the **ideas** of the original work.
- 2/ That the style and manner of writing should be of the **same character** with that of the original
- 3/ That the translation should have the same ease of original composition

WALTER BENJAMIN (1892 – 1940)

- Die Aufgabe des Übersetzers (úvod k vlastnímu překladu Baudelaira)
- „Překlad je víc než sdělení.“
- (Jazykové aspekty. Dekonstrukce
- Jacques Derrida)

**“There are perhaps paths
that lead us again and
again to people who have
one and the same
function for us:
passageways that
always, in the most
diverse periods of life,
guide us to the friend, the
betrayer, the beloved, the
pupil or the master.”**

-- Walter Benjamin

ROLE PŘEKLADATELE 3X

- Pochopení předlohy
  - Interpretace předlohy
  - Přestylizování předlohy
-
- Každý překlad je interpretace.
  - Překlad je umělecký druh na rozhraní mezi uměním reprodukčním a uměním tvůrčím.

PŘEKLADATELSKÉ PROCESY

- a/ autorovo pojetí skutečnosti
- b/ překladatelovo pojetí originálu
- c/ čtenářovo pojetí překladu

